

امکان سنجی پیش‌بینی خیلی کوتاه‌مدت وضع هوا به کمک الگوریتم ژنتیک بر پایه داده‌های ایستگاه‌های هم‌دیدنی ایران

محسن مشکی^۱، پیمان کبیری^۱ و علیرضا محب‌الحجه^۲

^۱دانشکده مهندسی کامپیوتر، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران

^۲مؤسسه ژئوفیزیک، دانشگاه تهران، تهران، ایران

چکیده

جو زمین یک سامانه آشوبناک است و پدیده‌هایی که در آن رخ می‌دهند، پیچیدگی بالایی دارند. روزانه حجم انبوهی از داده‌های آب‌وهوایی در صدها ایستگاه هم‌دیدنی کشور ثبت می‌شوند. در این مقاله، امکان به‌کارگیری این داده‌ها برای پیش‌بینی کوتاه‌مدت وضع هوا مورد بررسی قرار گرفته است. چهارچوبی جهت پیش‌بینی بر مبنای این داده‌ها، پیشنهاد شده است که مبتنی بر به‌کارگیری مجموعه‌ای از نگاشت‌های وضعیت کنونی به وضعیت سه ساعت آینده است. در بخشی از مقاله امکان پیش‌بینی وضعیت سه ساعت آینده ایستگاه هم‌دیدنی همدان بر پایه وضعیت جاری این ایستگاه و ۹ ایستگاه پیرامونش مورد بررسی قرار گرفته است. برای نگاشت از وضعیت کنونی به وضعیت آینده، نخست پارامترهای ورودی مهم‌تر در توصیف وضعیت کنونی انتخاب و سپس از یک رگرسیون‌کننده برای نگاشت به وضعیت آینده استفاده شده است. نتایج تجربی اختلاف زیادی بین پیش‌بینی‌های انجام شده بر مبنای داده‌های ایستگاه‌های هم‌دیدنی نسبت به پیش‌بینی‌های عملیاتی نشان می‌دهد. اگر چه ضعف مدل می‌تواند یکی از دلایل این اختلاف باشد، اما به نظر می‌رسد مشکل اصلی ناشی از کمبود داده‌های ضروری، به‌خصوص در لایه‌های بالایی جو و تفکیک مکانی پایین داده‌ها باشد.

واژگان کلیدی: ایستگاه سینوپتیک، سامانه آشوبناک، پیش‌بینی کوتاه‌مدت، انتخاب ویژگی، رگرسیون، پیش‌بینی غیر عددی.

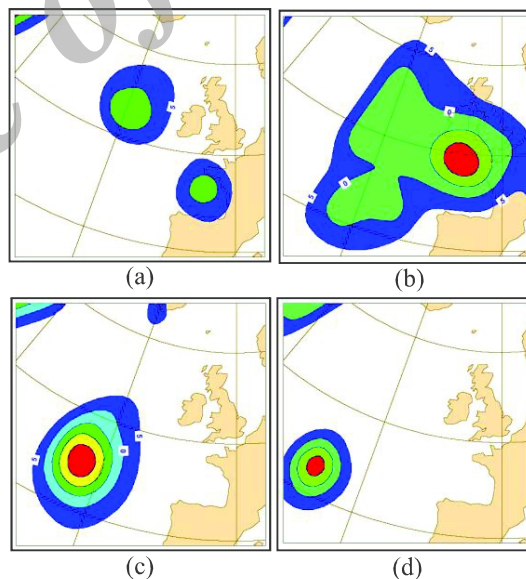
۱- مقدمه

جو یک سامانه آشوبناک است و پدیده‌هایی که در آن رخ می‌دهند، پیچیدگی بالایی دارند. پیش‌بینی سامانه‌های آشوبناک با دشواری بسیاری همراه است. در سامانه‌های آشوبناک، تغییرات کوچک در اندازه‌گیری یا تخمین شرایط اولیه می‌تواند به خطای بزرگی در پیش‌بینی بینجامد (Lorenz, 1993). اندکی بالا و پایین شدن کمیت‌های اندازه‌گیری شده هنگام تعیین شرایط اولیه می‌تواند تفاوت چشم‌گیری در خروجی مدل به‌کار گرفته شده برای پیش‌بینی پدید آورد. به بیان دیگر، خطاهای کوچک در شرایط آغازین به‌گونه‌ای فزاینده بزرگ می‌شوند و پیش‌بینی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. افزون بر این، پیش‌بینی‌پذیری به

خطاهای مدل نیز محدود است که به‌طور معمول به دلیل شبیه‌سازی تقریبی فرآیندهای جوی رخ می‌دهند (Buizza, 2002).

این دو منبع عدم قطعیت، قابلیت‌های یک سامانه منفرد را محدود می‌کنند و میزان قطعیت در پیش‌بینی را به‌گونه‌ای چشم‌گیر کاهش می‌دهند. این ضعف در پیش‌بینی، خود را به‌صورت نوسان در دقت پیش‌بینی نشان می‌دهد؛ به شکلی که گاهی پیش‌بینی‌ها با دقت بالا و گاهی با دقت کم همراه است. شکل (۱)، سه پیش‌بینی برای شرایط آغازین بسیار نزدیک به هم را نشان می‌دهند (پارامتر ارتفاع ژئوپتانسیل ۱۰۰۰ هکتوپاسکال). تفاوت میان شرایط آغازین این سه پیش‌بینی کمتر از خطای (اندازه‌گیری شرایط

آغازین) بررسی شده تخمینی است و هر یک از آنها با احتمال یکسان می‌توانند به‌عنوان تخمینی از شرایط اولیه واقعی در نظر گرفته شوند. این شرایط اولیه به‌طور تقریبی یکسان توسط یک سامانه پیش‌بینی پس از پنج روز با استفاده از یک پیش‌بینی پنج‌روزه به شرایط جوی بسیار ناهم‌گونی تبدیل شده‌اند. نخستین پیش‌بینی (a) دو سامانه هوای ضعیف را نشان می‌دهد که از شرق اقیانوس اطلس به سمت غرب و جنوب بریتانیا نزدیک می‌شوند. دومین پیش‌بینی (b) سامانه‌ای قوی‌تر را نشان می‌دهد که به نواحی مرکزی‌تر نفوذ پیدا کرده است و پیش‌بینی سوم (c) نشان می‌دهد که سامانه هوایی بر روی اقیانوس اطلس باقی‌مانده است. از میان این سه، پیش‌بینی آخر دقیق‌تر و مشاهده‌های صورت گرفته پس از پنج روز (d) گواهی بر این مدعاست. مثال آورده‌شده نمونه خوبی از شرایط اولیه نزدیکی است که با گذشت زمان نسبت به هم واگرا می‌شوند (Buizza, 2002). هم‌اکنون پیش‌بینی‌های آب‌وهوایی (و نه اقلیمی) تا حدود دو هفته انجام می‌شود. از آنجا که این مقاله، بر پیش‌بینی خیلی کوتاه‌مدت تمرکز دارد، چندان به چالش‌های ناشی از آشوب‌ناکی جو نمی‌پردازد.

(شکل ۱) - a تا c پیش‌بینی‌های ۵ روزه وضع هوا برای سه شرایط اولیه تقریباً یکسان، همراه با (d) وضعیت واقعی پس از ۵ روز (Buizza, 2002)

گستره وسیعی از کاربردها از مدل‌های پیش‌بینی بهره می‌برند. این کاربردها را از نظر فاصله بین زمان پیش‌بینی و رخداد مورد نظر می‌توان به سه دسته تقسیم کرد.

پیش‌بینی‌های کوتاه‌مدت که از چند ساعت تا ۳ الی ۵ روز را شامل می‌شود. پیش‌بینی‌های میان‌مدت از ۳ الی ۵ روز تا ۱۰ روز را شامل می‌شود. پیش‌بینی‌های بلندمدت نیز پیش‌بینی‌های از ۱۰ روز تا چند ماه یا گاهی ۱ الی ۲ سال را شامل می‌شود (تقریبی بودن بازه‌ها به دلیل گوناگونی تعریف آنها در مراجع مختلف است) (WMO, 2010).

ایستگاه سینوپتیک، ایستگاه‌هایی هستند که به‌طور هم‌زمان در سراسر دنیا براساس ضوابط و مقررات سازمان جهانی هواشناسی به‌طور ۲۴ ساعته موظف به اندازه‌گیری و تهیه پارامترهای جوی و ارسال آنها در شبکه مخابراتی، به ترتیب سه ساعت به سه ساعت به نام "سینوپ" و ساعت به ساعت به نام "متار" می‌باشند و برحسب مورد استفاده انواع مختلفی دارد.

تهیه، نصب و راه‌اندازی انواع ایستگاه‌های سینوپتیک شامل سنجنده‌ها و دستگاه‌های ثبت داده جهت اندازه‌گیری پارامترهای سرعت و جهت باد، دما و رطوبت، میزان تابش، فشار هوا، میزان بارش باران، دمای عمق خاک، دمای سطح خاک و رطوبت خاک می‌شود.

در این مقاله، امکان استفاده از داده‌های ایستگاه‌های هم‌دید موجود در کشور برای پیش‌بینی خیلی کوتاه‌مدت آب‌وهوا^۱ مورد بررسی قرار خواهد گرفت. به‌عنوان یک مطالعه موردی، پیش‌بینی دمای سه ساعت آینده در ایستگاه همدان بر پایه بیش از نود پارامتر آب‌وهوایی ثبت شده در ایستگاه‌های همسایه همدان انجام می‌شود. در ادامه، نکاتی در خصوص مدل‌های پیش‌بینی و انواع آن خواهد آمد. در بخش‌به کارهای انجام شده مرتبط مورد بررسی قرار خواهد گرفت. سپس، در فصل چهار روش پیشنهادی معرفی خواهد شد که در آن از الگوریتم ژنتیک برای انتخاب ویژگی و از شبکه عصبی برای تخمین استفاده شده است. بخش‌های بعدی به معرفی دادگان، نتایج تجربی و کارهای آینده اختصاص دارد.

۲- پیش‌بینی وضع هوا

مدل‌های پیش‌بینی وضع هوا را می‌توان به دو دسته کلی مدل‌های پیش‌بینی عددی و غیر عددی تقسیم کرد. در مدل‌های پیش‌بینی عددی، مجموعه‌ای از معادلات دیفرانسیلی دینامیک سامانه را نمایش می‌دهند و چون حل

^۱ Very Short Range (گاهی از اصطلاح Nowcasting هم برای چنین پیش‌بینی‌هایی استفاده می‌شود)

می‌دهد. معادلات دیفرانسیلی چگونگی تعامل هر سلول با سلول‌های مجاور را مشخص می‌کنند. داده‌های وضع هوا در هر سلول با استفاده از مشاهدات صورت گرفته در ایستگاه‌های زمینی، ماهواره‌ها و دیگر سنجنده‌های هواشناسی مشخص می‌شود. مدل پیش‌بینی با در نظر گرفتن تعامل سلول‌های شبکه با پیش‌روی زمان آنها را به‌روزرسانی می‌کند و بدین ترتیب وضعیت این سلول‌ها را در ساعت‌ها و روزهای آینده پیش‌بینی می‌کنند.

کار با این حجم از داده و انجام پردازش‌های پیچیده روی آنها نیازمند بهره‌گیری از ابررایانه‌های قدرتمند است. امروزه، با وجود افزایش چشم‌گیر توان ابررایانه‌ها، پیش‌بینی قابل قبول تا کمتر از ۱۰ روز امکان‌پذیر است و پس از آن پیش‌بینی دقت کافی ندارد. جو، سامانه‌ای آشوب‌ناک است و وجود خطاهای هر چند کوچک در داده‌ها یا مدل، با زمان رشد کرده و دقت پیش‌بینی را کاهش می‌دهد. پس از اجرای شبیه‌سازی به‌عنوان بخش اصلی پردازش، تکنیک‌های پس‌پردازشی روی خروجی مدل انجام می‌شود تا خطا در پیش‌بینی عددی هر چه بیش‌تر سنجنده شود و تحت کنترل در آید.

چالش‌های ساخت مدل، تنها محدود به یافتن معادلات و حل هر چه دقیق‌تر آنها نمی‌شود. مدل عمومی به‌طور معمول به پارامترهایی وابسته است که اثرگذاری بالایی روی آن دارند. برخی از آنها عبارتند از تابش خورشید، فرآیندهای مربوط به رطوبت (ابر و بارش)، مبادله گرما، نوع خاک، پوشش گیاهی، آب سطحی و اثرات عوارض زمینی (Woods, 2006).

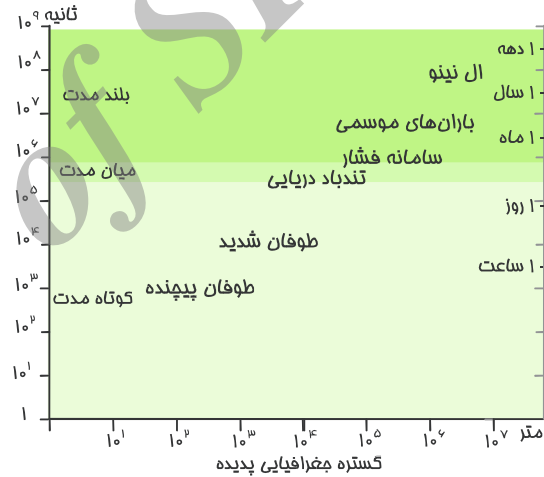
فرآیند پیش‌بینی عددی شامل چند مرحله است که در ادامه مورد بررسی قرار می‌گیرند.

۲-۱-۱- آغازگری

فرآیند وارد کردن داده‌ها به مدل و ساخت شرایط اولیه را "آغازگری" گویند. داده‌هایی که توسط سنجنده‌های مختلف ثبت شده‌اند باید به شکل مناسبی تبدیل شوند که امکان پردازش توسط مدل را داشته باشند. این سنجنده‌ها در ایستگاه‌های زمینی، روی کشتی‌های اقیانوس پیمای، بالن‌های هواشناسی و ماهواره‌ها نصب شده‌اند. به این ترتیب، داده‌های فراهم‌آمده مجموعه‌ای ناهمگن از داده‌هاست که باید به قالب مناسب درآیند. این ناهمگنی هم به نوع پارامترهای هواشناختی ثبت‌شده توسط سنجنده‌های مختلف و هم به

این معادلات به‌صورت تحلیلی میسر نیست، از روش‌های عددی برای تخمین نتایج استفاده می‌شود. می‌توان این دسته را مدل‌های "جعبه سفید"^۱ نیز نامید؛ چرا که چگونگی کار مدل و معادلات حاکم بر آن روشن است. بیش‌تر سامانه‌های عملیاتی موجود از این مدل‌ها برای پیش‌بینی وضع هوا استفاده می‌کنند. دسته دوم، مدل‌های غیر عددی هستند که به‌طور معمول با استفاده از یک رهیافت مبتنی بر داده و به کمک تکنیک‌ها و ابزارهای یادگیری ماشین ساخته می‌شوند. این دسته از مدل‌ها بیش‌تر برای پیش‌بینی‌های میان‌مدت و بلندمدت استفاده می‌شوند (WMO, 2010).

شکل دو، فاصله زمانی و گستره جغرافیای چند پدیده جوی را نشان می‌دهد. با افزایش فاصله زمانی بین پیش‌بینی و رخداد مورد نظر، عدد قطعیت پیش‌بینی افزایش می‌یابد، از این رو، پژوهش جاری به پیش‌بینی کوتاه‌مدت خواهد پرداخت.

(شکل ۲) - فاصله زمانی پیش‌بینی و گستره جغرافیایی چند پدیده جوی (WMO, 2010)

۲-۱-۲ مدل‌های عددی

مدل‌های پیش‌بینی عددی، مجموعه‌ای از معادلات دیفرانسیلی را استفاده می‌کنند که بر پایه قوانین فیزیک، حرکت شارها و شیمی تنظیم شده‌اند. این معادلات روی یک دستگاه مختصات اعمال می‌شوند که ناحیه مورد مطالعه را به یک شبکه سه‌بعدی تقسیم می‌کند. دو بعد افقی، مختصات جغرافیایی و بعد قائم، لایه‌های جوی را مشخص می‌کنند. هر سلول از این شبکه، مجموعه‌ای از پارامترها مانند سرعت و جهت باد، دما، فشار، رطوبت و ... را نشان

¹ White Box

پراکنندگی ناهمگن مکانی آنها باز می‌گردد. فرآیند آماده‌سازی داده‌ها برای استفاده در یک مدل پیش‌بینی را "گوارد داده"¹ گویند.

۲-۱-۲- پردازش

یک مدل جوی، برنامه‌ای رایانه‌ای است که اطلاعات هواشناسی را برای زمان‌های آینده تولید می‌کند. مدل‌های نوینی که امروزه به کار می‌روند، مجموعه رابطه‌های ریاضی به نام معادلات بسط را حل می‌کنند. این معادلات برگرفته از قوانین حاکم بر گازهای ایده‌آل است و به کمک آنها می‌توان چگالی، فشار، دما، سرعت جابه‌جایی هوا (باد) و برخی پارامترهای دیگر را پیش‌بینی کرد (Pielke, 2002). می‌توان به این مجموعه، قوانین دیگری را افزود که در کاربردهای خاصی ضروری هستند. برای نمونه، جهت پیش‌بینی آلودگی هوا، قوانین حاکم بر ذرات معلق به مجموعه معادلات بسط افزوده می‌شود تا مدل جزئیات مربوط به این ذرات را در نظر گیرد. این معادلات، معادلات دیفرانسیل پاره‌ای غیرخطی هستند که حل دقیق آنها با روش‌های تحلیلی غیرممکن است؛ مگر در برخی مدل‌های ساده شده و خاص. حل‌ناپذیری این معادلات، به کارگیری روش‌های عددی را تبدیل به یک ضرورت کرده است.

۲-۱-۳- پارامترسازی

برخی فرآیندهای جوی، بسیار کوچک‌مقیاس یا پیچیده‌تر از آن هستند که در مدل‌های عددی پیش‌بینی وضع هوا در نظر گرفته شوند. پارامتردهی، روالی است برای نمایش و جای دادن چنین فرآیندهایی در قالب متغیرهایی که در مدل استفاده می‌شوند. به عنوان نمونه، فاصله نقاط روی شبکه در مدل‌های وضع هوا و اقلیمی بین پنج تا سیصد کیلومتر تغییر می‌کند. از سوی دیگر، یک ابر کومه‌ای نوعی به مقیاسی کوچک‌تر از یک کیلومتر نیاز دارد تا بتوان آن را با دقت مناسب به کمک روابط حرکت شاره‌ها مدل کرد (Woods, 2006).

۲-۲- مدل‌های غیر عددی

مدل‌های عددی، زیرمجموعه‌ای از مدل‌های تحلیل هستند که بر پایه روابط شناخته‌شده در سامانه واقعی کار می‌کنند (Woods, 2006). در مقابل رویکرد تحلیلی که بر استخراج روابط یک سامانه واقعی استوار است؛ رویکردهای غیر عددی

یا مبتنی بر داده قرار می‌گیرند که مدل را بر پایه حجم انبوهی از داده‌ها می‌سازند. مدل‌های غیر عددی به‌طور معمول به کمک روش‌ها و ابزارهای یادگیری ماشین ساخته می‌شوند. این مدل‌ها زمانی مفیداند که مدل‌های تحلیلی، موجود یا به اندازه کافی به سامانه واقعی نزدیک نباشند. این دسته از مدل‌ها بیشتر برای پیش‌بینی‌های میان‌مدت و بلندمدت استفاده می‌شوند (Nandar, 2009).

۳- کارهای انجام شده

گوارد داده‌ها، یکی از گام‌های نخستین در پیش‌بینی عددی وضع هواست. ناون (Navon, 2009)، پس از بررسی تاریخی گوارد داده، یک بررسی جامع روی روش‌های گوارد داده انجام داده است. د-رزنی (de Rosnay, 2008)، روشی برای ایجاد داده‌های گواردشده مربوط به رطوبت خاک به کمک سنجش از دور پیشنهاد کرده است. او در کارش، از برخی نوارها در تصاویر ماهواره SMOS برای تشخیص میزان رطوبت خاک استفاده نموده است. مرکز اروپایی پیش‌بینی میان‌مدت آب‌وهوایی (ECMWF²)، علاوه بر اینکه توسعه‌دهنده یکی از مهم‌ترین سامانه‌های عملیاتی موجود است، به لحاظ تکنیکی هم تأثیر قابل توجهی بر سامانه‌های دیگر گذاشته است (Eliassen, 2005; Persson & Grazzini, 2007). در این کار پژوهشی - عملیاتی، بر دو ایده پیش‌بینی ترکیبی³ و مشاهدات هدفمند تأکید شده است. پیش‌بینی ترکیبی، روشی برای مجتمع‌سازی مجموعه‌ای از پیش‌بینی‌های منفرد و قطعی است که هر یک دارای تابع توزیع احتمال برای فضای حالت پیش‌بینی است. همه پیش‌بینی‌های منفرد با مدل یکسان تولید می‌شوند، اما به‌ازای حالت آغازین متفاوت. ساختار همادی می‌تواند قدرت پیش‌گویی خود را تخمین بزند. به این ترتیب که اگر نتیجه پیش‌بینی‌های منفرد تفاوت چشم‌گیر داشته باشند، قطعیت در پیش‌بینی کم است و برعکس. ایده اصلی در مشاهده‌های هدفمند، آن است که در نواحی ناپایدار روش بردار تکینه⁴ به کار گرفته شود. می‌توان با شناسایی این نقاط، مشاهده‌ها را در این نقاط بیشتر و دقیق‌تر کرد. هاگل (Hagel, 2009)، پیاده‌سازی یک سامانه پیش‌بینی عددی وضع هوای منطقه‌ای کوتاه‌مدت را برای مجارستان گزارش کرده است. در این کار، روشی مشابه با ECMWF پیشنهاد شده و

² European Centre For Medium-Range Weather Forcasts (Ecmwf)

³ Ensemble Forecasting

⁴ Singular Vectors

¹ Data Assimilation

سپس، تکنیک‌هایی برای بهبود نتایج سامانه‌های پیش‌بینی عمومی با استفاده از سامانه جدید پیشنهاد شده است. *مونتوپولی و مارزانو* (Montopoli & Marzano, 2009)، روشی برای ریزمقیاس‌نمایی خروجی مدل‌های پیش‌بینی پیشنهاد کرده‌اند. در این کار، خروجی مدل MM5 که دارای مقیاس بزرگ است، برای ایجاد نقشه‌های بارندگی با استفاده از یک روش آماری ریزمقیاس شده است.

در حوزه مدل‌سازی غیرعددی کارهای کمتری نسبت به حوزه مدل‌سازی عددی انجام شده است. استفاده از مدل‌های پیش‌بینی غیر عددی بیش‌تر در پیش‌بینی‌های میان‌مدت گزارش شده است. با این وجود پژوهش‌هایی وجود دارند که در آنها پیش‌بینی کوتاه‌مدت مورد نظر بوده است. *آنسل* (Ansell, 2009) روشی برای پیش‌بینی کوتاه‌مدت بارندگی پیشنهاد کرده است. از آنجا که باران یک پدیده ریزمقیاس است و مدل‌های پیش‌بینی عددی از مقیاس‌های بزرگ استفاده می‌کنند، نمی‌توان تنها برحسب خروجی مدل‌های عددی توزیع بارندگی را با دقت مناسب مشخص کرد (Ansell, 2009). او از شبکه بیز برای یافتن ارتباط زمانی- مکانی بین بارندگی در یکصد ایستگاه هواشناسی در شمال غربی اسپانیا استفاده کرد؛ تا روابط علت و معلولی بین آنها را شناسایی و بازنمایی کند. او شبکه بیز ساخته شده را با یک مدل پیش‌بینی عددی ادغام و امکان پیش‌بینی بارش بر مبنای خروجی مدل عددی را در ایستگاه‌های مورد نظر فراهم کرد. این کار، نوعی پس‌پردازش غیرعددی روی خروجی مدل عددی محسوب می‌شود.

بخش عمده‌ای از کارهای انجام شده در حوزه مدل‌سازی غیرعددی به پیش‌بینی میان‌مدت و به‌خصوص ماهانه اختصاص دارد. *ناندرا* (Nandar, 2009)، از یک مدل احتمالی مبتنی بر شبکه بیز برای پیش‌بینی بارندگی ماهانه در میانمار استفاده کرده است. شبکه بیز احتمال‌های شرطی یا روابط علت و معمولی متغیرهای آب‌وهوایی را بازنمایی می‌کند. در این کار از داده‌های ثبت‌شده در ایستگاه‌های هواشناسی میانمار و برخی داده‌های عمومی مانند دمای سطح دریا استفاده شده است. *کی و همکاران* (Qi et al., 2009)، روشی ریاضی برای ایجاد یک مدل بهینه برای پیش‌بینی بارندگی در چین پیشنهاد کرده‌اند. آنها پیش از ایجاد مدل، نخست داده‌های ۹۱ ایستگاه هواشناسی را با استفاده از روش "درون‌یابی دومکعبی"^۱ "گوارد نموده و

شبکه‌ای دوبعدی شامل ۲۴۹۱ گره ایجاد کرده‌اند. همچنین، کارهای مشابه زیادی با بهره‌گیری از مدل‌های یادگیر و ابزارهای بهینه‌سازی گوناگون برای نواحی مختلف انجام شده است. *هانگ و همکاران* (Hung et al., 2009)، از یک شبکه عصبی ساده برای پیش‌بینی بارندگی در بانگوگ پایتخت تایلند استفاده کرده‌اند. وو و ژو (Wu & Zhou, 2009) از تخمین‌زننده ماشینی بردار پشتیبان^۲ و روش‌های بهینه‌سازی مبتنی بر هوش جمعی برای ایجاد و بهینه‌سازی یک مدل پیش‌بینی بارندگی استفاده کرده‌اند. *لونام* (Luenam et al., 2010)، از یک شبکه عصبی - فازی برای پیش‌بینی بارندگی در تایلند استفاده کرده است.

مطابق بررسی‌های صورت‌گرفته و همچنین نظر کارشناسان خبره در حوزه هواشناسی، تا زمان تهیه این مقاله هیچ مدل بومی جامع برای پیش‌بینی وضع هوای کشور ساخته نشده است. نیازهای کنونی کشور با بهره‌گیری از سامانه‌های پیش‌بینی عمومی و منطقه‌ای غیر بومی برآورده می‌شود. با این حال، تلاش‌های پراکنده‌ای برای تخمین یا پیش‌بینی محدود برخی پارامترهای آب‌وهوایی مانند بارندگی صورت گرفته است. *جهانبخش و ترابی* (جهانبخش و ترابی، ۱۳۸۳)، ایران را بر مبنای داده‌های ۴۱ ایستگاه هم‌دیدگی به پنج منطقه اقلیمی تقسیم کرده و برای هر یک از این نواحی پنج‌گانه، یک ایستگاه شاخص تعیین کردند. سپس، هر یک از این نواحی را به لحاظ بارندگی ماهانه در یک بازه زمانی سی‌ساله مورد بررسی قرار دادند. نتایج آنها تغییرات معنی‌داری در دما و بارندگی نشان نمی‌دهد.

دسته‌ای از کارها به بررسی پارامترهای مهم در پیش‌بینی بارندگی اختصاص دارد. کارآموز (کارآموز، ۱۳۸۵)، اثرگذاری ارتفاع ژئوپتانسیل سطح پانصد هکتوپاسکال را بر بارش در غرب ایران مورد بررسی قرار داده است. ایشان با بهره‌گیری از روش تحلیل عامل فضای ارتفاع ژئوپتانسیلی سطح پانصد هکتوپاسکال را طبقه‌بندی کرده است. نتایج کار، رضایت‌بخش بودن این طبقه‌بندی را نشان می‌دهند.

۴- روش پیشنهادی

وضع هوای هر نقطه جغرافیایی در آینده نزدیک، وابسته به وضعیت آن نقطه و نقاط پیرامون آن است. شکل (۳)، این موضوع را به خوبی نشان می‌دهد.

² Support Vector Regressor

¹ Bicubic Interpolation Method

به بیان دیگر:

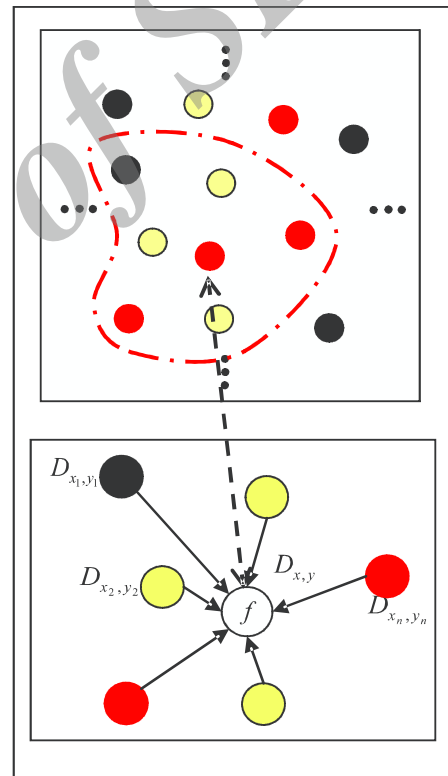
$$D_{x,y}^{t+\Delta t} = f(D_{x,y}^t, D_{x_1,y_1}^t, D_{x_2,y_2}^t, \dots, D_{x_n,y_n}^t)$$

به ازای هر نقطه داده‌ای مانند $D_{x,y}$ تابعی به صورت $f_{x,y}$ وجود دارد که مشخص می‌کند وضعیت نقطه (x,y) در لحظه $t+\Delta t$ چگونه بر مبنای وضعیت آن نقطه و نقاط مجاور در لحظه t به دست می‌آید. به عبارت دیگر، وضعیت نقطه (x,y) در آینده، تابعی از وضعیت این نقطه و نقاط پیرامونی در لحظه کنونی است. هدف ما تخمین هر چه دقیق‌تر این تابع $(f_{x,y})$ است. داده‌های هواشناسی ثبت‌شده، اطلاعات ارزشمندی در مورد این تابع به ما می‌دهند. این اطلاعات شامل تعدادی جفت‌های ورودی-خروجی است، که داده‌های لازم برای آموزش مدل‌های یادگیر را فراهم می‌کند. شکل (۳)، فرآیند ایجاد مجموعه داده برای نقاط مختلف را نشان می‌دهد.

زمان‌های متوالی با فواصل زمانی یکسان است (وضعیت هوا در لحظه‌های $Wt, Wt+\Delta t, \dots, Wt+s\Delta t$). ساختن مدل، با استفاده از تکنیک‌های یادگیری ماشین مستلزم آن است که مجموعه داده‌ای برای هر نقطه ساخته شود که شامل جفت‌هایی به صورت وضعیت فعلی-وضعیت آینده باشد (که نحوه تغییر وضعیت را بازنمایی کنند). برای یک نقطه مانند P_i مجموعه داده ایجاد شده DS_i نامیده می‌شود. برای نمونه در شکل (۴)، DS_i مجموعه داده‌ای است که برای نقطه داده‌ای p_i با مختصات (x,y) ساخته شده است. هر رکورد در این مجموعه داده، یک دوتایی است که بردار اول شامل پارامترهایی است که وضعیت جاری نقطه مورد نظر و پیرامون آن را مشخص می‌کند و بردار دوم شامل پارامترهایی است که وضعیت آینده آن نقطه را بازنمایی می‌کند.

بررسی داده‌های در دسترس نشان داد، بیش‌ترین تراکم و پوشش ایستگاه‌های هم‌دیدنی پیرامون شهر همدان وجود دارد. به همین دلیل، فرآیند ایجاد مجموعه داده برای این نقطه داده‌ای (ایستگاه همدان) به کار گرفته شد. به این ترتیب، مجموعه داده‌ای ساخته شد که امکان پیش‌بینی وضعیت آب‌وهوای همدان را بر پایه تعدادی از نقاط پیرامون آن فراهم می‌کند. این نقاط در شکل (۵) مشخص شده‌اند. در این شکل، همدان با یک دایره قرمز رنگ از دیگر نقاط نقشه متمایز شده است. همچنین، ۹ ایستگاه هم‌دیدنی پیرامون آن با دایره‌های آبی رنگ مشخص شده‌اند.

پس از تبدیل داده‌ها به قالب مورد نظر، یک مجموعه داده حاصل می‌شود که بازنمایی‌کننده یک نگاه‌شست از وضعیت حال ایستگاه‌های مؤثر به وضعیت سه‌ساعت آینده ایستگاه هدف است. وضعیت هر ایستگاه با چند پارامتر ثبت شده در آن بازنمایی می‌شود. اگر تعداد ایستگاه‌ها را در تعداد پارامترهای ثبت شده در هر ایستگاه ضرب کنیم، تعداد پارامترهایی که وضعیت جاری را توصیف می‌کنند به دست می‌آید. این عدد قابل توجه است و باید آن را کاهش داد. به بیان دیگر، باید از بسیاری از پارامترها که در پیش‌بینی مؤثر نیستند یا با دیگر پارامترها همبستگی دارند، چشم‌پوشی کرد. این کار با به کارگیری یک روش انتخاب ویژگی قابل انجام است.

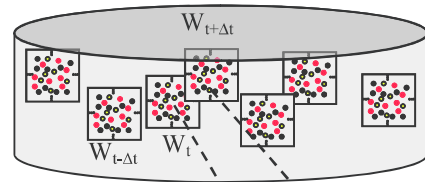
(شکل ۳) - پیش‌بینی وضعیت یک نقطه بر مبنای نقاط پیرامون در روش پیشنهادی

نخستین گام، جمع‌آوری تاریخچه وضع هوایی ناحیه مورد نظر است. این تاریخچه، شامل وضعیت هوای ناحیه در

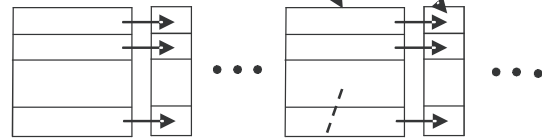
بماند. در بسیاری از مسائل واقعی، انتخاب ویژگی ضرورت دارد؛ چرا که به‌طور معمول برخی از ویژگی‌ها نوفه‌ای^۱، نامربوط یا حتی همراه‌کننده هستند. این ویژگی‌ها، علاوه‌بر آن که کمکی به توصیف بهتر الگوها نمی‌کنند، گاهی موجب کاهش دقت شناسایی و تخمین هم می‌شوند. بسیاری از مسائل دنیای واقعی در حوزه بیوانفورماتیک (Armananzas et al. 2011; García-Torres et al. 2013 Azam and Yao 2012; Feng et al. 2012; Imani et al. 2013)، سنجش از دور (Ghosh et al. 2013)، پردازش تصویر (Rashedi et al. 2013; Vignolo et al. 2013) و بسیاری از حوزه‌های دیگر (Zhang et al. 2011; Waad et al. 2013; Martis et al. 2009) بدون انتخاب ویژگی ناممکن یا دشوار هستند.

ارزش یک ویژگی یا یک مجموعه ویژگی بر پایه هم‌بستگی^۲ و افزونگی^۳ آن با دیگر ویژگی‌ها مشخص می‌شود. یک ویژگی هم‌بسته یا مربوط نامیده می‌شود، اگر به کمک آن بتوان در مورد ویژگی(های) تصمیم^۴ پیش‌گویی کرد. همچنین، یک ویژگی افزونه نامیده می‌شود؛ اگر با ویژگی‌های شرطی^۵ دیگر هم‌بستگی بالا داشته باشد؛ به نحوی که بتوان آن را با استفاده از برخی ویژگی‌های شرطی دیگر با دقت بالا پیش‌بینی کرد. به این ترتیب، می‌توان انتخاب ویژگی را جستجو به دنبال زیرمجموعه‌ای از ویژگی‌های شرطی دانست که کم‌ترین هم‌بستگی را با هم دارند و بیشترین هم‌بستگی را با ویژگی‌های تصمیم دارند.

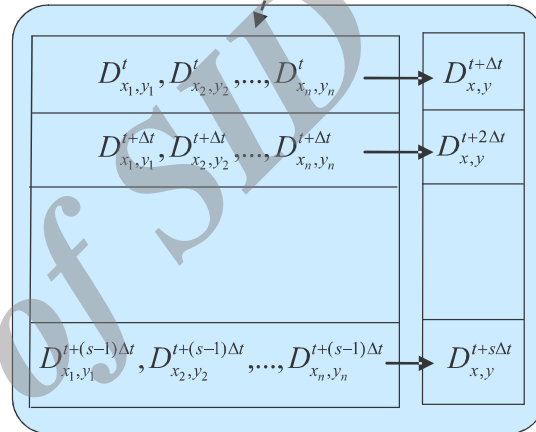
اگر در یک مجموعه داده n ویژگی وجود داشته باشد، $2n$ زیرمجموعه نامزد وجود دارند که می‌تواند به‌عنوان زیرمجموعه برگزیده انتخاب شوند. برای یافتن تضمینی جواب بهینه باید جستجوی کامل انجام شود و همه زیرمجموعه‌های ممکن مورد بررسی قرار گیرند. از آنجا که در عمل چنین کاری میسر نیست؛ به‌طور معمول از روش‌های ابتکاری و جستجوی تصادفی استفاده می‌شود. این روش‌ها ادعایی در مورد یافتن روش بهینه ندارند؛ با این حال، به‌طور معمول پاسخ‌هایی ارائه می‌دهند که از کیفیت خوبی برخوردار هستند.

تاریخچه وضعیت آب‌وهوایی

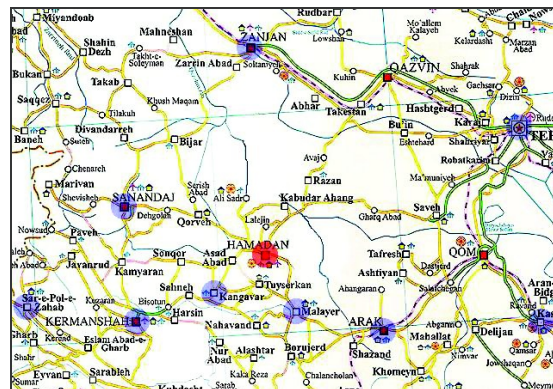

رابطه نقطه p_1 با نقاط پیرامون (DS_1) رابطه نقطه p_2 با نقاط پیرامون (DS_2)

رابطه نقطه p_i (با مختصات (X, Y) و نقاط پیرامون (DS_i))

(شکل ۴) - فرآیند ایجاد مجموعه داده برای هر نقطه داده‌ای

(شکل ۵) - همدان و ایستگاه‌های هم‌دیدنی پیرامون آن

۴-۱- انتخاب ویژگی

هدف از انتخاب ویژگی، یافتن زیرمجموعه‌ای از ویژگی‌ها از حوزه مسأله است به‌گونه‌ای که دقت در حد قابل قبولی باقی

¹ Noisy
² Relevancy
³ Redundancy
⁴ Decision Features
⁵ Conditional Features

۴-۲- الگوریتم ژنتیک

یکی از الگوریتم‌های بهینه‌سازی پرکاربرد، الگوریتم ژنتیک است. مسأله انتخاب ویژگی را می‌توان به صورت یک مسأله بهینه‌سازی تعریف کرد. به بیان دقیق‌تر، هدف از انتخاب ویژگی، یافتن زیرمجموعه‌ای از ویژگی‌های شرطی است که بیش‌ترین همبستگی را با ویژگی تصمیم و کم‌ترین همبستگی را با یکدیگر داشته باشند.

مهم‌ترین بخش از فرآیند حل یک مسأله با الگوریتم ژنتیک، تعیین شیوه بازنمایی^۱ یا رمزگذاری و تابع ارزیابی^۲ است. برای بازنمایی، می‌توان هر کروموزم (که معادل با یک راه حل نامزد است) را به صورت رشته‌ای از بیت‌ها در نظر گرفت. در این حالت، هر بیت تعلق یا عدم تعلق ویژگی شرطی متناظر به زیرمجموعه را نشان می‌دهد. تابع ارزیابی نیز می‌تواند دقت رگرسیونر یا رده‌بند با ویژگی‌های شرطی موجود در زیرمجموعه متناظر با کروموزم باشد. میزان دقت، نماینده میزان همبستگی ویژگی‌های شرطی با ویژگی تصمیم است، به طوری که، هر چه همبستگی بین آنها بیشتر باشد، دقت بالاتر و هر چه همبستگی کمتر باشد، دقت پایین‌تر خواهد بود.

۴-۳- روش RELIEF

روش RELIEF، یک روش انتخاب ویژگی مبتنی بر نمونه است که بر خلاف الگوریتم ژنتیک نیازی به محاسبه دقت برای هر زیرمجموعه از ویژگی‌ها ندارد. شالوده این روش، وزن‌دهی به ویژگی‌ها با توجه به توانایی آنها در جداسازی طبقه‌ها از هم است. شکل (۶)، الگوریتم این روش را نشان می‌دهد.

```
R = {}
for i=1 to n
  Wa = 0
  for i=1 to its
    choose an object in O randomly
    calculate x's nearHit and nearMiss
    for j=1 to n
      Wj = Wj - diff(xj,nearHitj)/its
    +
      diff(xj,nearMissj)/its
  Add the most k important features to R
```

(شکل ۶) - الگوریتم RELIEF

در این الگوریتم، در یک فرآیند تکرار هر بار یک نمونه مانند x به تصادف انتخاب می‌شود و به دنبال آن nearHit یا نزدیک‌ترین نمونه هم‌طبقه با x و nearMiss یا نزدیک‌ترین نمونه غیر هم‌طبقه با آن مشخص می‌شوند. سپس وزن هر ویژگی بر مبنای این مقدار آن در سه نمونه x ، nearHit و nearMiss تغییر می‌کند. اگر ویژگی در دو نمونه x و nearHit متفاوت باشد، وزن ویژگی کاهش می‌یابد؛ چون انتظار داریم دو نمونه نزدیک و هم‌طبقه هر چه بیشتر به هم شبیه باشند و ویژگی‌ای که این دو را از هم متمایز می‌کند، مطلوب نیست. به عکس، اگر ویژگی در دو نمونه x و nearMiss متفاوت باشد، وزن ویژگی افزایش یافته چون به درستی این دو نمونه را از هم متمایز کرده است.

۵- مجموعه دادگان

داده‌ها شامل برخی پارامترهای ثبت‌شده بین سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۷ میلادی در تعدادی از ایستگاه‌های هم‌دید پیرامون شهر همدان است، که در بخش قبلی به آنها اشاره شد. در هر یک از ایستگاه‌ها، نزدیک به ۱۸ پارامتر هر ۳ یا ۶ ساعت یک‌بار ثبت می‌شوند. از این میان، برخی پارامترها در برخی ساعت‌ها ثبت نشده‌اند و به اصطلاح دارای مقدارهای از دست رفته^۳ هستند. مجموع تعداد پارامترها در ایستگاه همدان و ۹ ایستگاه پیرامونش ۱۸۱ پارامتر است که از میان آنها تنها ۹۲ پارامتر فاقد مقدارهای از دست رفته هستند و در فواصل زمانی سه ساعت بدون استثنا ثبت شده‌اند. از این میان، ۱۰ پارامتر مربوط به ایستگاه همدان و ۸۲ پارامتر مربوط به ۹ ایستگاه همسایه است. برای نمونه، پارامترهای مربوط به همدان عبارتند از: دو پارامتر مربوط به فشار، دو پارامتر مربوط به رطوبت، دو پارامتر مربوط به دما، جهت و سرعت باد، دید عمودی و میزان ابری بودن.

از آنجا که قرار است وضعیت سه‌ساعت آینده در همدان، بر مبنای وضعیت کنونی همدان و ۹ ایستگاه پیرامونش پیش‌بینی شود، باید تابعی از یک فضای ۹۲ بعدی (مجموع پارامترها در ۱۰ ایستگاه که توصیف‌کننده شرایط کنونی است) به یک فضای ۱۰ بعدی (پارامترها در ایستگاه همدان برای سه‌ساعت آینده) تخمین زده شود. تعداد رکوردهایی که از این تابع در دسترس است، ۲۳۳۷۶ رکورد است (۸ سال شامل ۲۹۲۲ روز است و در هر روز هشت‌بار

³ Missing Value

¹ Representation (Coding)

² Fitness Function

پارامترها ثبت می‌شوند، بنابراین داریم
 $23376 = 8 \times 2922$.

۶- نتایج تجربی

برای سنجش میزان مفید بودن داده‌های جمع‌آوری شده از ایستگاه‌های هم‌دید، ابتدا داده‌ها به قالب شرح داده شده در بخش چهار در آمد. در گام بعدی از دو روش انتخاب ویژگی الگوریتم ژنتیک و الگوریتم RELIEF استفاده شد. پس از انتخاب ویژگی، شبکه عصبی پرسپترون چندلایه برای نگاشت وضعیت کنونی به وضعیت آینده به‌کارگرفته شد. در همه آزمایش‌ها شبکه عصبی با یک لایه مخفی با تابع فعالیت تانژانت سیگموئید برای لایه پنهان و تابع فعالیت خطی برای لایه خروجی استفاده شده است. در شبکه‌های عصبی به‌کاررفته برای ارزیابی زیرمجموعه‌ها در الگوریتم ژنتیک، ۱۰ نرون در لایه پنهان استفاده شد و برای ارزیابی نهایی زیرمجموعه انتخابی توسط الگوریتم‌های انتخاب ویژگی با سعی و خطا تعداد بهینه نرون‌ها تعیین شده است. همچنین مجموعه داده، به سه بخش شصت درصد برای آموزش، بیست درصد برای اعتبارسنجی و بیست درصد برای آزمون تقسیم شد.

شرایط اجرایی مختلف در جدول (۱) آمده است. خطای محاسبه شده در این بخش و بخش شش با استفاده از رابطه زیر محاسبه شده است:

$$E = \frac{\sum_{i=1}^n |y_i^o - \hat{y}_i^o|}{n} \quad (1)$$

در این فرمول، y_i^o خروجی نام تخمین زنده برای الگوی نام است. در اینجا خروجی واقعی و خروجی تخمینی هر دو نرمال هستند.

(جدول ۱) - شرایط الگوریتم ژنتیک در پنج اجرا

اجرا	اندازه جمعین	تعداد تکرار	شبکه عصبی برای تعیین دقت		تعداد ویژگی‌ها	خطای پاسخ
			تکرار آموزش	لایه مخفی		
۱	۱۰۰	۱۰۰	۷۰	۱۰	۴۶	۳/۷۱
۲	۱۰۰	۵۰	۴۰	۱۰	۴۱	۳/۸۴
۳	۱۰۰	۲۰۰	۴۰	۱۰	۴۱	۳/۷۱
۴	۷۰	۱۰۰	۵۰	۱۰	۳۹	۳/۷۲
۵	۷۰	۱۰۰	۷۵	۱۰	۴۷	۳/۷۰

۶-۱- الگوریتم ژنتیک

یافتن پاسخ بهینه از میان ۲۹۲ زیرمجموعه‌های ممکن برای یک مجموعه ۹۲ تایی از ویژگی‌ها نیازمند بررسی همه آنهاست که این کار در عمل میسر نیست. به‌عنوان یک الگوریتم بهینه‌سازی مؤثر، می‌توان از الگوریتم ژنتیک برای یافتن زیرمجموعه بهینه یا نزدیک به بهینه بهره گرفت. در این حالت، بازنمایی مسئله به‌صورت یک رشته بیتی ۹۲ تایی است که هر بیت تعیین می‌کند که ویژگی متناظر با آن به‌کارگرفته شود یا خیر. تابع هدفی تعریف شده برای مسئله، میزان خطای شبکه عصبی پس از آموزش است که الگوریتم ژنتیک سعی می‌کند آن را کمینه کند.

چهار جدول نخست پیوست، این مسئله را به‌خوبی نشان می‌دهند. برای نمونه در جدول (۸)، درایه سطر GA 1 و ستون Arak GMT DD مقدار صفر دارد که به این معنی است که پاسخ اجرای اول الگوریتم ژنتیک نشان می‌دهد نیازی به استفاده از پارامتر جهت باد (GMT DD) نیست.

۶-۲- RELIEF

نسخه اولیه الگوریتم برای مسائل رده‌بندی ساده پیشنهاد شده است و برای استفاده از آن در مسائل رگرسیون باید تغییراتی در آن صورت می‌گرفت. مهم‌ترین تغییر مربوط به شیوه تعیین nearHit و nearMiss است. پس از انتخاب تصادفی یک نمونه مانند x ، نزدیک‌ترین نمونه در فضای ویژگی‌های شرطی که جزو p درصد (در پیاده‌سازی ده درصد) نمونه‌هایی است که کمترین فاصله را با x در فضای ویژگی‌های تصمصیم دارند، به‌عنوان nearHit در نظر گرفته می‌شود.

برای انتخاب ویژگی‌ها پس از وزن‌دهی به آنها، کافی است وزن‌ها با یک مقدار آستانه مقایسه و ویژگی‌هایی که وزنی بیشتر از آستانه دارند، انتخاب شوند. در هر یک از دو اجرا، آستانه چنان انتخاب شده است که تعداد ویژگی‌های انتخاب‌شده برابر با تعداد دلخواه (۵۵ در اجرای اول و ۵۰ در اجرا دوم) شود. برای نمونه در اجرای نخست، این مقدار ۰/۰۲۹ در نظر گرفته شده است که عددی بین وزن ۵۵ آمین و ۵۶ آمین ویژگی برتر است (مراجعه شود به جدول‌های ۱ تا ۴

پیوست). جدول (۲)، نتایج حاصل از این دو اجرا را نشان می‌دهد.

(جدول ۴) - پارامترهای توصیف کننده وضع هوا

نام کوتاه	پارامتر
GMT DD	Wind Direction
GMT FF	Wind Speed
GMT WET	Wet Bulb Temperature
GMT DRY	Dry Bulb Temperature
GMT DEW	Hourly Relative Humidity
GMT HUM	Hourly Relative Humidity
GMT QFE	Hourly Pressure QFE
GMT QFF	Hourly Pressure QFF
GMT N	Hourly Amount of Cloud
GMT WW	Present Weather
GMT VV	Vertical Visibility
GMT VP	Vapor Pressure

جدول (۵) اطلاعات مربوط به خطای هر یک از خروجی‌های تخمین‌زننده هنگامی که از ویژگی‌های انتخاب شده در اجرای نخست الگوریتم ژنتیک استفاده می‌شود، مشخص می‌کند (هر خروجی مربوط به یکی از ۱۰ پارامتر وضع هوای شهر همدان است).

همچنین جدول (۶) اطلاعات مربوط به خطای هر یک از خروجی‌های تخمین‌زننده را هنگامی که از ویژگی‌های انتخاب شده در اجرای نخست الگوریتم ژنتیک استفاده می‌شود، مشخص می‌کند.

جدول (۷) اطلاعات مربوط به خطای هر یک از خروجی‌های تخمین‌زننده را هنگامی که از ویژگی‌های انتخاب شده در اجرای نخست الگوریتم RELIEF استفاده می‌شود، را مشخص می‌کند (هر خروجی مربوط به یکی از ۱۰ پارامتر آب‌وهوایی شهر همدان است).

برخی اطلاعات آماری مربوط به خروجی‌ها در جدول (۸) آمده است. تخمین‌زننده ۱۰ خروجی دارد که برای هر یک از آنها میانگین، انحراف معیار، مقدار کمینه و مقدار بیشینه آن خروجی در جدول گزارش شده است.

بررسی خطای نسبی نشان می‌دهد که پیش‌بینی برخی پارامترها به خوبی انجام شده است. برای نمونه، پارامترهای دید عمودی، رطوبت و به‌خصوص فشار با دقت خوبی تخمین زده شده‌اند. از سوی دیگر، برخی پارامترها، خطای نسبی بسیار بالایی دارند، اما به نظر می‌رسد دقت پیش‌بینی مقدار مطلق آنها چندان بد نباشد. برای نمونه، پارامتر دما (GMT WET) یا نقطه شبنم (GMT DEW) در برخی آزمایش‌ها، خطای نسبی بسیار بالایی دارند (۴/۳) خطای نسبی نقطه شبنم برای GA1 و خطای نسبی ۵/۲۳ برای دما در اجرای RELIEF1 در حالی که مقایسه بازه تغییرات پارامتر و خطای مطلق بیان‌گر یک خطای معمولی

(جدول ۲) - نتایج ۲ اجرای الگوریتم RELIEF

اجرا	تعداد ویژگی‌ها	خطا پاسخ
۱	۵۵	۳/۷۲
۲	۵۰	۳/۷۴

۳-۶- تحلیل نتایج

نتایج اجرای دو الگوریتم نزدیک به هم است با این حال، اجراهای الگوریتم ژنتیک (به‌جز اجرای دوم) نتایج بهتری را به‌جای گذاشته است، زیرا میزان خطا در آنها کم و بیش با اجراهای الگوریتم RELIEF یکسان است اما تعداد ویژگی‌های کمتری را انتخاب کرده‌اند. در جدول (۳) شباهت بین نتایج اجراهای هفت‌گانه دو الگوریتم به نمایش درآمده است.

(جدول ۳) - ماتریس شباهت بین نتایج حاصل از اجراهای

الگوریتم ژنتیک و الگوریتم RELIEF

	GA ۱	GA ۲	GA ۳	GA ۴	GA ۵	RLF ۵۵	RLF ۵۰
GA ۱	۱	۰/۷۶	۰/۸۸	۰/۷۹	۰/۷۶	۰/۶۵	۰/۵۶
GA ۲	۰/۷۶	۱	۰/۷۱	۰/۷۴	۰/۶۸	۰/۷۱	۰/۶۶
GA ۳	۰/۸۸	۰/۷۱	۱	۰/۷۴	۰/۷۸	۰/۵۸	۰/۵۸
GA ۴	۰/۷۹	۰/۷۴	۰/۷۴	۱	۰/۶۹	۰/۷۲	۰/۶۷
GA ۵	۰/۷۶	۰/۶۸	۰/۷۸	۰/۶۹	۱	۰/۶۴	۰/۵۷
RLF ۵۵	۰/۶۵	۰/۷۱	۰/۵۸	۰/۷۲	۰/۶۴	۱	۰/۹۸
RLF ۵۰	۰/۵۶	۰/۶۶	۰/۵۸	۰/۶۷	۰/۵۷	۰/۹۸	۱

هر درایه از این ماتریس، شباهت ویژگی‌های انتخاب‌شده توسط دو اجرا را نشان می‌دهد. به‌عنوان مثال، درایه سطر چهارم از ستون سه مشخص می‌کند که شباهت اجرای سوم الگوریتم ژنتیک با اجرای دوم آن نزدیک به ۰/۷ است. میزان شباهت، با تقسیم تعداد ویژگی‌های انتخابی مشترک بر کمینه تعداد ویژگی‌های انتخاب‌شده در دو اجرای مورد نظر محاسبه می‌شود.

در جدول‌های (۵ تا ۸)، اطلاعات آماری دقیق‌تری در مورد هر یک از خروجی‌ها آمده است. جدول (۴)، شامل فهرستی از پارامترهای مورد استفاده است.

کلین به جای دمای سلیسوس، می‌تواند خطای نسبی را به مقدار کوچک‌تری کاهش دهد. در مورد برخی پارامترها نیز، خطای نسبی و خطای مطلق هر دو بد است و این نشان از پیش‌بینی‌پذیری پایین پارامتر (و با احتمال پایین ضعف مدل) است. برای نمونه، پارامتر جهت باد (GMT DD) چنین وضعیتی دارد.

است. به‌عنوان مثال دما در بازه ۲۵/۷- تا ۲۳ تغییرات دارد و خطای مطلق ۱/۷۳ خطای چشم‌گیری در این بازه نیست. به‌نظر می‌رسد، بالا بودن خطای نسبی در این موارد ناشی از وجود مقادیر نزدیک به صفر است که موجب می‌شود مخرج کسر (که مقدار واقعی است) در محاسبه خطای نسبی کوچک‌شده و حاصل کسر عددی بزرگ شود. لازم به ذکر است که در این موارد، تغییر مقیاس مانند استفاده از دمای

(جدول ۵) - خطا در GA 1

GA 1	Absolute Error									
	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET
	85.72	1.69	2.83	3.32	9.13	1.05	0.76	1.51	1468.13	1.62
	Relative Error									
	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET
	2.62	4.03	0.73	1.74	0.43	1.13	0.001	0.001	0.16	0.93
	Max Error									
	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET
	393.25	13.49	14.95	33.46	51.80	9.06	5.12	10.18	19519.6	9.59

(جدول ۶) - خطا در GA 2

GA 2	Absolute Error									
	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET
	86.01	1.67	2.88	3.32	9.20	1.04	0.71	1.50	1457.3	1.59
	Relative Error									
	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET
	1.34	1.61	0.96	2.08	0.21	1.53	0.001	0.001	0.16	3.07
	Max Error									
	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET
	364.9	14.56	14.1	34.61	49.97	8.74	4.84	12.05	19548.65	10.72

(جدول ۷) - خطا در RELIEF 1

RELIEF 1	Absolute Error									
	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET
	87.06	1.70	3.13	3.37	9.23	1.04	0.81	1.59	1469.82	1.73
	Relative Error									
	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET
	1.28	2.05	1.58	1.48	0.22	0.82	0.001	0.002	0.16	5.23
	Max Error									
	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET
	378.66	14.31	15.72	33.26	55.37	8.24	5.29	13.93	20450.89	13.01

(جدول ۸) - اطلاعات آماری مربوط به هر یک از خروجی‌های ۱۰ گانه

	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET
Mean	102.21	0.25	12.09	4.17	51.85	2.52	825.86	1013.28	10011.58	6.37
StdDev	124.90	6.10	11.39	5.29	24.87	2.84	3.83	9.94	2782.98	7.37
min	0	-30.7	-25.5	0	5	0	810	987.8	0	-25.7
max	360	17.7	38.6	43	100	9	837.9	1049.3	30000	23

رقابت برای بقا با دیگر زیرمجموعه‌ها از جمعیت حذف شده‌اند. از سوی دیگر، می‌توان از نظر افراد خبره در حوزه هواشناسی برای ارزیابی ویژگی‌های انتخاب‌شده بهره گرفت. نظر فرد خبره در مورد ویژگی‌های انتخاب‌شده نیز حاکی از انتخاب هوشمندانه ویژگی‌هاست؛ به‌نحوی که پارامترهای انتخاب‌شده به‌طور قاطع (پارامترهایی که در اجراهای پیش‌تری برگزیده شده‌اند. این پارامترها را می‌توان با مراجعه به سطر آخر جدول‌های (۱ تا ۴) پیوست مشخص کرد) به‌طور معمول در پیش‌بینی وضعیت شهر همدان مؤثرند و پارامترهایی که به‌صورت قاطع نادیده گرفته شده‌اند، نیز به‌طور معمول پارامترهای نامربوط یا کم اثر هستند. البته در برخی موارد نمی‌توان به‌طور تحلیلی در مورد مؤثر بودن یا نبودن پارامترها داورى کرد.

در این پژوهش، برای پیش‌بینی پارامتر دما تنها از پارامترهای سه ساعت پیش استفاده می‌شود. در این حالت، درجهٔ مدل پیش‌بینی یک است. می‌توان از مدل‌هایی با درجهٔ بالاتر بهره گرفت و برای پیش‌بینی به داده‌هایی در گذشتهٔ دورتر نیز (به‌عنوان مثال در این کار شش ساعت گذشته) رجوع کرد.

مراجع

جهانبخش س. و ترابی س. (۱۳۸۳)، بررسی و پیش‌بینی تغییرات دما و بارش در ایران، فصل‌نامه تحقیقات جغرافیایی، شماره ۷۴، ص. ۱۰۴-۱۲۵.

کارآموز م. (۱۳۸۵)، پیش‌بینی دراز مدت بارش با استفاده از سیگنال‌های هواشناسی، پروژه شماره ۳۴۲ سازمان هواشناسی کشور.

Ancell, R. (2009), "Bayesian Networks for Probabilistic Weather Forecast", PhD thesis, University of Cantabria, Spain.

Armananzas, Ruben, Saeys, Yvan, Inza, Inaki, Garcia-Torres, Miguel, Bielza, Concha, van de Peer, Yves, & Larranaga, Pedro. (2011). Peakbin Selection

روابط به‌کار گرفته شده برای محاسبه خطا به‌صورت زیر است (Eabs خطای مطلق و Erel خطای نسبی):

$$E_{abs} = \frac{\sum_{i=1}^n |y_i - \hat{y}_i|}{n} \quad (2)$$

$$E_{rel} = \frac{\sum_{i=1}^n \left| \frac{y_i - \hat{y}_i}{y_i} \right|}{n} \quad (3)$$

۷- نتیجه‌گیری و کارهای آینده

پایه‌سازهای گزارش‌شده در این آزمایش در جهت ارزیابی کارایی دو روش انتخاب ویژگی الگوریتم ژنتیک و RELIEF انجام شده است. نتایج به‌دست آمده از دو جنبه قابل بررسی هستند. از دیدگاه نخست، می‌توان میزان خطا را به‌عنوان یک معیار عینی برای ارزیابی نتایج به‌کار گرفت. از این جنبه، دقت پیش‌بینی چندان مطلوب نیست. میانگین خطای مطلق پیش‌بینی دما برای سه ساعت آینده با زیرمجموعه ویژگی‌های انتخاب‌شده توسط الگوریتم ژنتیک ۲/۸۳ است که چندان مطلوب به‌نظر نمی‌رسد؛ اما با توجه به ناکافی بودن اطلاعات چه از جهت چگالی داده (تعداد کم ایستگاه‌های هواشناسی نسبت به گسترهٔ جغرافیایی) و چه از نظر نوع و تعداد پارامترها (در هر ایستگاه به‌طور متوسط نزدیک به ۱۰ پارامتر قابل استفاده به‌صورت هر سه ساعت یکبار ثبت می‌شود) این مشکل قابل توجیه است. همچنین، کارایی تخمین‌زننده نیز در دقت پیش‌بینی دخیل است؛ اگرچه شبکهٔ عصبی پرسپترون چندلایه یک تخمین‌زنندهٔ پرکاربرد و قابل قبول به‌حساب می‌آید، اما به‌طور معمول با تخمین‌زنندهٔ ایده‌آل فاصله دارد. با مفروض‌گرفتن تخمین‌زننده به‌نظر می‌رسد کارایی الگوریتم‌های انتخاب مطلوب بوده است. در اجراهای الگوریتم ژنتیک همواره تعدادی از کروموزم‌های جمعیت اولیه به‌صورت زیرمجموعه کامل ویژگی‌ها بودند و با پیش‌روی الگوریتم ژنتیک در

Lorenz E. N. (1993), *The Essence of Chaos*. UCL Press, pp 227.

Luenam, P., Ingsriswang, S., Ingsrisawang, L., Aungsuratana, P., P. and Khantiyanan, W. (2010), "A Neuro-Fuzzy Approach for Daily Rainfall Prediction over the Central Region of Thailand", *Hong Kong, International multiConference of Engineers and Computer Scientists, Vol I*, pp. 522-525.

Martis, R. J., Chakraborty, C., & Ray, A. K. (2009). A two-stage mechanism for registration and classification of ECG using Gaussian mixture model. *Pattern Recognition*, 42(11), pp. 2979-2988.

Montopoli, M., Marzano, F.S. (2009), "Spatial characterization and downscaling of rain attenuation fields from numerical weather prediction models", *3rd European Conference on Antennas and Propagation*, Germany.

Nandar, A. (2009), "Bayesian Network Probability Model for Weather Prediction", *International Conference of the Current Trends in Information Technology (CTIT)*, pp. 1-5.

Navon, I. M. (2009), "Data assimilation for Numerical Weather Prediction: a review", *Data Assimilation for Atmospheric, Oceanic, and Hydrologic Applications*, Springer-Verlag Berlin Heidelberg, pp. 21-65.

Persson, A., Grazzini, F. (2007), "User Guide to ECMWF forecast products", Version 4.0, European Center for medium-range Weather Forecasting.

Pielke, R.A. (2002), "Mesoscale Meteorological Modeling". Academic Press. ISBN 0-12-554766-8.

Qi, W., Xiaoshan, L., Sufang, A. (2009), "Mathematical model of rainfall forecast", *ETP International Conference on Future Computer and Communication*, pp. 112-115.

Rashedi, Esmat, Nezamabadi-pour, Hossein, & Saryazdi, Saeid. (2013). A simultaneous feature adaptation and feature selection method for content-based image retrieval systems. *Knowledge-Based Systems*, 39, 85-94.

Vignolo, Leandro D., Milone, Diego H., & Scharcanski, Jacob. (2013). Feature selection for face recognition based on multi-objective evolutionary wrappers. *Expert Systems with Applications*, 40(13), 5077-5084.

Waad, Bouaguel, Ghazi, Bel Mufti, & Mohamed, Limam. (2013). A THREE-STAGE FEATURE SELECTION USING QUADRATIC PROGR-AMMING FOR CREDIT SCORING. *Applied Artificial Intelligence*, 27(8), 721-742.

in Mass Spectrometry Data Using a Consensus Approach with Estimation of Distribution Algorithms. *IEEE/ACM Transactions on Computational Biology and Bioinformatics*, 8(3), 760-774.

Azam, Nouman, & Yao, JingTao. (2012). Comparison of term frequency and document frequency based feature selection metrics in text categorization. *Expert Systems with Applications*, 39(5), 4760-4768.

Buizza, R. (2002), "Chaos and weather prediction", *European Centre for Medium-Range Weather*, Internal Report, Meteorological Training Course, pp. 1-28.

de Rosnay P., Drusch, M., Wigneron, J.P., Holmes, T., Balsamo, G., Boone, A., Rudiger, C., Calvet, J.C., Kerr, Y. (2008), "Soil Moisture Remote Sensing for Numerical Weather Prediction: L-Band and C-Band Emission Modeling Over Land Surfaces, the Community Microwave Emission Model", *IGARRS IEEE International Geoscience & Remote Sensing Symposium*, p. 563-566, Boston.

Eliassen, A., Marbouty, D., Fedi, F. (2005), "Medium-Range Weather Prediction: The European Approach", ISBN-10: 0387269282, Springer, USA.

Feng, Guozhong, Guo, Jianhua, Jing, Bing-Yi, & Hao, Lizhu. (2012). A Bayesian feature selection paradigm for text classification. *Information Processing & Management*, 48(2), 283-302.

García-Torres, Miguel, Armañanzas, Rubén, Bielza, Concha, & Larrañaga, Pedro. (2013). Comparison of metaheuristic strategies for peakbin selection in proteomic mass spectrometry data. *Information Sciences*, 222, 229-246.

Ghosh, Ashish, Datta, Alope, & Ghosh, Susmita. (2013). Self-adaptive differential evolution for feature selection in hyperspectral image data. *Applied Soft Computing*, 13(4), 1969-1977.

Hagel, E. (2009), "Development and operational application of a short-range ensemble prediction system based on the ALADIN limited area model", *PhD Thesis*, Eötvös Loránd University, Faculty of Science.

Hung, N.Q., Babel, M.S., Weesakul, S., and Tripathi N. K. (2009), "An artificial neural network model for rainfall forecasting in Bangkok, Thailand", *Hydrology and Earth System Sciences*, Volume 13, Issue 8, pp.1413-1425.

Imani, Maryam Bahojb, Keyvanpour, Mohammad Reza, & Azmi, Reza. (2013). A Novel Embedded Feature Selection Method: A Comparative Study in the Application of Text Categorization. *Applied Artificial Intelligence*, 27(5), 408-427.

نشانی رایانامه ایشان عبارت است از:

peyman.kabiri@iust.ac.ir

علیرضا محب‌الحجه دوره

کارشناسی خود را در سال ۱۳۶۸ در دانشگاه تهران در رشته فیزیک کاربردی پشت سر گذاشت و مدرک کارشناسی ارشد خود در رشته

هواشناسی در سال ۱۳۷۰ از دانشگاه تهران دریافت کرد. وی در سال ۱۳۷۹ موفق به دریافت درجه دکتری در رشته هواشناسی با تخصص دینامیک جو از دانشگاه کمبریج شد. زمینه‌های مورد علاقه ایشان دینامیک بزرگ مقیاس جو و روش‌های عددی برای شارهای ژئوفیزیکی است.

نشانی رایانامه ایشان عبارت است از:

amoheb@ut.ac.ir

WMO, (2010). Guide to Agricultural Meteorological Practices, WMO-No 134, Geneva 2, Switzerland, part 7.4, [World Meteorological Organization's handbook for Agricultural Meteorology].

Woods, A. (2006). Medium-Range Weather Prediction: The European Approach, Springer.

Wu, J., Zhou, J. (2009), "Support Vector Regression Based on Particle Swarm Optimization and Projection Pursuit Technology for Rainfall Forecasting", International Conference on Computational Intelligence and Security, pp. 227-233.

Zhang, Kui, Li, Yuhua, Scarf, Philip, & Ball, Andrew. (2011). Feature selection for high-dimensional machinery fault diagnosis data using multiple models and Radial Basis Function networks. Neurocomputing, 74(17), 2941-2952.

محسن مشکی دوره کارشناسی خود

را در سال ۱۳۸۵ از دانشگاه پیام نور مشهد در رشته مهندسی کامپیوتر (نرم افزار) پشت سر گذاشت و مدرک

کارشناسی ارشد خود در همین رشته (گرایش هوش مصنوعی) در سال ۱۳۸۸ از دانشگاه علم و

صنعت ایران دریافت کرد. وی از سال ۱۳۸۸ مشغول به تحصیل در دوره دکترای مهندسی کامپیوتر (گرایش هوش مصنوعی) در دانشگاه علم و صنعت است. زمینه‌های مورد علاقه وی شناسایی الگو، داده‌کاوی، انتخاب ویژگی، رگرسیون ترکیبی و متن‌کاوی است.

نشانی رایانامه ایشان عبارت است از:

moshki@iust.ac.ir

پیمان کبیری دوره کارشناسی خود را در

سال ۱۳۷۱ از دانشگاه علم و صنعت ایران در رشته مهندسی کامپیوتر (سخت افزار) پشت سر گذاشت و مدرک کارشناسی ارشد

خود در سامانه‌های بلادرنگ در سال ۱۳۷۵ از دانشگاه نانتینگهام ترنت دریافت کرد. ایشان در سال ۱۳۷۹

موفق به دریافت درجه دکتری در رشته علوم کامپیوتر از دانشگاه ترنت نانتینگهام شد. موضوع پروژه دوره دکترای ایشان جبران خطای ناشی از عدم دقت در ساخت یک ربات بود. زمینه‌های مورد علاقه ایشان سنجش از دور، امنیت شبکه، رباتیک، کاهش ابعاد داده، فراگیری ماشینی، اسکن سه بعدی، مصورسازی و پایش انتشارات صوتی است.

سال ۱۳۹۲ شماره ۲ پیاپی ۲۰

فصلنامه

www.SID.ir

۸- پیوست

در جدول (۱) پیوست، مقدار صفر برای درایه سطر 1 GA و ستون Arak GMT DD به این معنی است که پاسخ اجرای اول الگوریتم ژنتیک نشان می دهد که نیازی به استفاده از پارامتر جهت باد (GMT DD) نیست. ستون هایی که در

جدول های (۱ تا ۴) پیوست با رنگ زرد (در نسخه سیاه و سفید تیره ترند) مشخص شده اند مربوط به پارامترهایی است که در هر هفت اجرای دو الگوریتم انتخاب ویژگی برگزیده شده اند. سطر آخر جدول های (۱ تا ۴)، تعداد بارهای انتخاب هر یک از پارامترها در هفت اجرا را نشان می دهد.

جدول (۱ پیوست) - ویژگی های انتخاب شده در اجراهای هفت گانه الگوریتم ژنتیک و الگوریتم RELIEF

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak	Arak
	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT WET	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT VV	GMT VV
GA 1	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1
GA 2	0	1	1	0	0	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	1	0	0	1	1
GA 3	0	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1
GA 4	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1
GA 5	0	1	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1
RELIEF 55	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1
RELIEF 50	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1
Sum	0	7	2	0	0	5	3	7	5	1	7	7	7	7	7	4	1	6	5	0	2	4	6	4	7

جدول (۲ پیوست) - ویژگی های انتخاب شده در اجراهای هفت گانه الگوریتم ژنتیک و الگوریتم RELIEF (ادامه)

	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
	Kangavar	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan	Kashan
	GMT WET	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VP	GMT VV	GMT WET	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY
GA 1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0	0
GA 2	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	1	0	0	0	1	0
GA 3	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
GA 4	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1
GA 5	1	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
RELIEF 55	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1
RELIEF 50	0	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0
Sum	5	0	2	0	0	2	3	2	7	2	2	2	4	3	1	0	3	5	6	4	2	2	1	3	2

جدول (۳ پیوست) - ویژگی‌های انتخاب شده در اجراهای هفت‌گانه الگوریتم ژنتیک و الگوریتم RELIEF (ادامه)

	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75
	Malayer	Malayer	Malayer	Malayer	Malayer	Malayer	Malayer	Sanandaj	Sanandaj	Sanandaj	Sanandaj	SarpolZohab	SarpolZohab	SarpolZohab	SarpolZohab	SarpolZohab	SarpolZohab	SarpolZohab	SarpolZohab	SarpolZohab	SarpolZohab	Tehran	Tehran	Tehran	Tehran
	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET	GMT DEW	GMT DRY	GMT HUM	GMT WET	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT VP	GMT VV	GMT WET	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT DRY
GA 1	0	0	0	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1
GA 2	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1
GA 3	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1
GA 4	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1
GA 5	0	1	0	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1
RELIEF 55	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0
RELIEF 50	1	1	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0
Sum	1	4	3	7	6	2	4	2	3	4	3	0	6	4	1	3	3	6	0	4	4	3	0	3	5

جدول (۴ پیوست) - ویژگی‌های انتخاب شده در اجراهای هفت‌گانه الگوریتم ژنتیک و الگوریتم RELIEF (ادامه)

	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92
	Tehran	Tehran	Tehran	Tehran	Tehran	Tehran	Tehran	Zanjan	Zanjan	Zanjan	Zanjan	Zanjan	Zanjan	Zanjan	Zanjan	Zanjan	Zanjan
	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET	GMT DD	GMT DEW	GMT DRY	GMT FF	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET
GA 1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	0	0
GA 2	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1
GA 3	0	0	0	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	0	0
GA 4	0	1	0	1	1	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	0	1
GA 5	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	1
RELIEF 55	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0
RELIEF 50	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0
Sum	2	3	2	6	4	6	5	7	6	1	0	6	5	7	6	2	3

الگوریتم RELIEF که در آن ۵۵ پارامتر انتخاب گردید) انتخاب شده‌اند.

جدول (۵ پیوست)، فهرستی از پارامترها را نشان می‌دهد که به‌طور مشترک در دو اجرای GA5 و RELIEF55 (اجرای از

جدول (۵) پیوست) - شباهت زیر مجموعه انتخابی توسط GA1 و RELIEF55

2	8	11	12	13	14	15	18	22	23	25	32	34	37	44	52	54	55	60	63	66	67	68	70	79	80	81	82	83	89
Arak	Hamedan	Hamedan	Hamedan	Hamedan	Hamedan	Hamedan	Kangavar	Kangavar	Kangavar	Kangavar	Kashan	Kashan	Kashan	Kermanshah	Malayer	Malayer	Malayer	Sanandaj	SarpolZohab	SarpolZohab	SarpolZohab	SarpolZohab	SarpolZohab	Tehran	Tehran	Tehran	Tehran	Zanjan	Zanjan
GMT DEW	GMT DEW	GMT HUM	GMT N	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT DEW	GMT N	GMT QFE	GMT VV	GMT N	GMT QFF	GMT WET	GMT QFE	GMT HUM	GMT QFE	GMT HUM	GMT DEW	GMT HUM	GMT N	GMT N	GMT QFE	GMT VP	GMT QFE	GMT QFF	GMT VV	GMT WET	GMT DD	GMT QFE
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
RELIEF 55	GA 5																												

آب‌وهوایی و سطر پنجم وزن داده شده به ویژگی توسط الگوریتم RELIEF را نشان می‌دهد. ستون‌هایی از جدول که تیره شده‌اند، متناظر با پارامترهایی هستند که الگوریتم RELIEF بیشترین وزن را به آنها اختصاص داده است.

جدول‌های (۶ تا ۸) پیوست مربوط به اجرای دوم الگوریتم RELIEF است که در آن ۵۵ ویژگی انتخاب شده است. سطر اول، شماره ویژگی انتخاب شده به ترتیب اولویت، سطر دوم شماره ویژگی، سطر سوم شهر، سطر چهارم پارامتر

جدول (۶) پیوست) - وزن ویژگی‌های انتخاب شده توسط الگوریتم RELIEF در اجرای دوم RELIEF 55

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
Hamedan	Kashan	Tehran	Zanjan	Hamedan	Tehran	Zanjan	SarpolZohab	Kangavar	Kermanshah	Hamedan	Tehran	Kashan	Kermanshah	SarpolZohab	Kangavar	Zanjan	Hamedan	Kashan	Tehran	Malayer	Tehran	Malayer	Kashan	SarpolZohab	Malayer	Malayer	SarpolZohab	SarpolZohab	Sanandaj	Kangavar
GMT VV	GMT VV	GMT VV	GMT VV	GMT N	GMT DEW	GMT QFE	GMT VV	GMT VV	GMT DEW	GMT DEW	GMT HUM	GMT DEW	GMT N	GMT N	GMT N	GMT N	GMT QFE	GMT QFE	GMT N	GMT QFE	GMT QFE	GMT VP	GMT VP	GMT DEW	GMT DEW	GMT DEW	GMT QFE	GMT VP	GMT DEW	GMT QFE
0.1588	0.1544	0.1374	0.1076	0.1033	0.094	0.0878	0.0871	0.0862	0.0841	0.0829	0.0826	0.0786	0.0779	0.0769	0.0767	0.0758	0.0746	0.0743	0.0736	0.0702	0.0694	0.0693	0.0683	0.068	0.0658	0.0641	0.0641	0.062	0.0609	

جدول (۷ پیوست) - وزن ویژگی‌های انتخاب شده توسط الگوریتم RELIEF در اجرای دوم 55 RELIEF (ادامه)

6	SarpolZohab	GMT QFF	0.0254
5	Hamedan	GMT WET	0.0254
5	Tehran	GMT DRY	0.0264
5	Kangavar	GMT QFF	0.0279
5	Arak	GMT HUM	0.0284
5	Kermanshah	GMT QFF	0.0291
5	Kashan	GMT WET	0.0302
5	Sanandaj	GMT HUM	0.0313
5	Tehran	GMT FF	0.032
5	Tehran	GMT QFF	0.0347
5	Zanjan	GMT DD	0.0369
4	Malayer	GMT HUM	0.0378
4	Hamedan	GMT QFF	0.0401
4	Malayer	GMT DD	0.0411
4	Malayer	GMT VV	0.0419
4	Kashan	GMT QFF	0.0439
4	Tehran	GMT WET	0.044
4	Kermanshah	GMT HUM	0.0446
4	Kashan	GMT HUM	0.0447
4	Zanjan	GMT DEW	0.0471
4	Zanjan	GMT QFF	0.0478
3	Kangavar	GMT DEW	0.048
3	Kermanshah	GMT VV	0.0507
3	Arak	GMT DEW	0.054
3	Hamedan	GMT HUM	0.055
3	Zanjan	GMT HUM	0.0552
3	Kashan	GMT N	0.0569
3	Malayer	GMT N	0.0576
3	SarpolZohab	GMT HUM	0.0603
3	Kermanshah	GMT QFE	0.0607

جدول (۸ پیوست) - وزن ویژگی‌های انتخاب شده توسط الگوریتم RELIEF در اجرای دوم 55 RELIEF (ادامه)

6	Kashan	GMT DD	-0.0235
6	Hamedan	GMT DD	-0.0235
6	Zanjan	GMT FF	-0.0023
6	Kashan	GMT FF	-0.0014
6	Kangavar	GMT DRY	-0.0009
6	Kermanshah	GMT FF	-0.0007
6	Kermanshah	GMT DD	0.0023
6	Kangavar	GMT DD	0.0026
6	Malayer	GMT DRY	0.0027
6	Kermanshah	GMT DRY	0.0027
6	Sanandaj	GMT DRY	0.0036
6	Arak	GMT DD	0.0041
6	Kangavar	GMT FF	0.0052
7	Arak	GMT DRY	0.0063
7	Kangavar	GMT WET	0.0089
7	Hamedan	GMT FF	0.0091
7	Malayer	GMT WET	0.0097
7	Sanandaj	GMT WET	0.0101
7	Kashan	GMT DRY	0.0121
7	Kermanshah	GMT WET	0.0127
7	SarpolZohab	GMT DD	0.0135
7	Hamedan	GMT DRY	0.0141
7	Zanjan	GMT DRY	0.0145
7	Arak	GMT WET	0.0167
7	Kangavar	GMT HUM	0.0168
7	SarpolZohab	GMT DRY	0.0171
7	Malayer	GMT FF	0.0175
7	SarpolZohab	GMT FF	0.0176
7	SarpolZohab	GMT WET	0.0177
7	Zanjan	GMT WET	0.0206
7	Tehran	GMT DD	0.0221
7	Arak	GMT FF	0.0241